

B.1560

**OŚRODEK DOKUMENTACJI
ZABYTEKÓW w WARSZAWIE**
KARTA EWIDENCYJNA ZABYTEKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Nr 9491	DOLNOŚLĄSKIE
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---------	--------------

1. Obiekt

MOST

2. Czas powstania

1509 r., 1723 r.

3. Miejscowość

LUBIĄŻ

4. Adres

Pocysterski zespół klasztorny
Pl. Klasztorny, 56 -110 Lubiąż
nr działek: 579 /1, 3, 4, 5, 9

5. Przynależność administracyjna

województwo **wrocławskie**

gmina **Wołów**

pow. **Wołów**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

LUBENS, LUBES, LUBIEŻ
LEUBUS

7. Przynależność administracyjna przed 1. VI. 1975 r.

województwo **wrocławskie**

powiat **Środa Śląska**

8. Właściciel i jego adres

Fundacja „Lubiąż”
Plac Maksą Borna nr 38
50 - 204 Wrocław

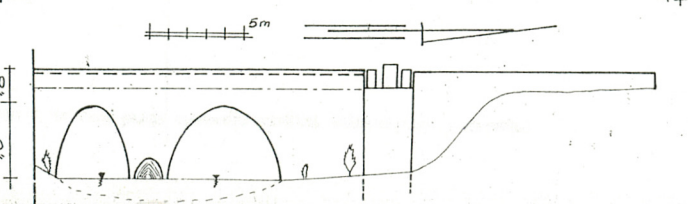
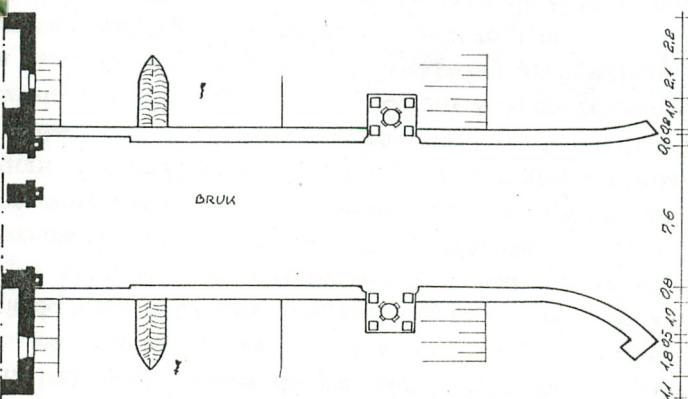
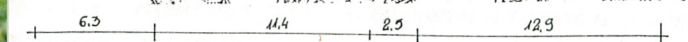
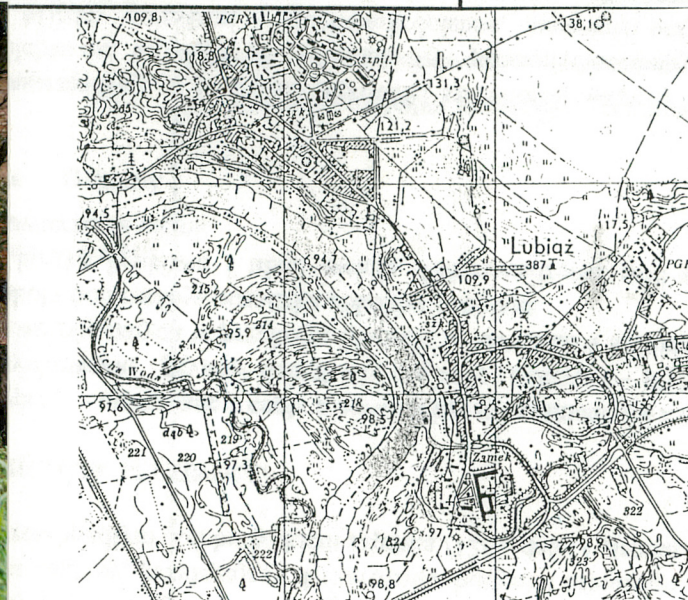
9. Użytkownik i jego adres

Jak wyżej

10. Rejestr zabytków

Nr **616/W** data **10. 05. 1988 r.**

A/275

Ok. poł. XIV w. wsch. część obecnego pocysterskiego założenia klasztornego w Lubiążu otoczona była murami obronnymi. Część murów a także ich archeologiczne pozostałości zachowały się we wsch. części zespołu.

Na krótko przed 1509 r. wykopano fosę, której szerokość, w niektórych miejscach, dochodziła do 40 m. W 1509 r. nad fosą przerzucono most, jak podaje K. Bimler - zwodzony i wzniesiono bramę, prawdopodobnie, o charakterze obronnym. W tym też roku cały teren otoczono murami obronnymi z wieżami.

Na miejscu rozebranej bramy wjazdowej, w 1601 r., wzniesiono obecny budynek bramny. Prawdopodobnie również wówczas przebudowano most do stanu obecnego.

W trakcie wielkiej barokowej budowy zespołu klasztornego przebudowano budynek bramny, ok. 1710 r., nadając mu reprezentacyjny charakter. Natomiast na balkonach mostu ustawiono, w 1723 r., rzeźby NPMarii i Św. Jana Nepomucena.

SYTUACJA

Miejscowość Lubiąż leży przy bocznej drodze łączącej Wrocław i Legnicę, w odległości 16 km na pd.zach. od Wołowa. Usytuowane jest na prawym brzegu Odry, w łuku rzeki, zmieniającej w tym miejscu kierunek z zachodniego na północny. Równoległe do biegu rzeki wznosi się pas wzgórz morenowych, z których najwyższe /maks. wysokość 107 m n.p.m./ zajmuje zespół klasztorny. Wznosi się ono 9 m nad poziom okolicznych łąk. W odległości ok. 2 km, na sąsiednim wzgórzu wznosi się kościół parafialny pw. Św. Walentego.

Wzgórze klasztorne otoczone jest korytem starorzecza Odry oraz korytem Młynówki - od pn. - nad którą przerzucono most wiodący do klasztoru. Zespół klasztorny składa się z trzech grup budynków: wschodniego zawartego kompleksu obejmującego klasztor, pałac opacki i kościół klasztorny oraz, rozrzuconych w zach. i pn. części wzgórza, budynków przyklasztornych: mieszkalnych i gospodarczych, poprzedzonych od pn. zespołem bramnym.

Cały teren założenia otoczony był murami, w większości zachowanymi obecnie. Budynek bramny /11/, wraz z poprzedzającym go mostem, znajduje się pośrodku pn. części zespołu.

Most stanowi pd. przedłużenie głównej drogi miasteczka, skracającej tu na wsch. Bezpośrednio do jego zach. ramienia przylega zabudowa ulicy. Fosa - Młynówka płynie w głębokim wąwozie o brzegach porośniętych zielskiem. Od pd.wsch. konturuje ją wysoki mur ceglany, przylegający do narożnika budynku bramnego. Od pd.zach. - cokół budynku bramnego /11/ połączonego tu z prostopadłym doń budynkiem szpitala /12/ i, dalej - stroma skarpa wzgórza klasztornego.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA TECHNIKA:

Filary nośne, łuki, przypory - murowane z cegły z niewielkimi uzupełnieniami z regularnych, kamiennych bloków. Balustrada ceglana, otynkowana; gzymsy balustrady ceglane; nakrywy - płyty kamienne i cementowe. Balkony pod rzeźby osadzone na czworobocznych w przekroju filarach: w narożach 4 kamienne słupki nośne metalowej balustrady i, pośrodku, kamienne cokoły pod rzeźby; posadzka cokołów - ceglana. Nawierzchnia mostu: kostka brukowa i ubita ziemia. Odprowadzenie wód opadowych - przez ceramiczne otwory w balustradzie, przy powierzchni ziemi.

RZUT I BRYŁA

Most prostokątny, dwuprzęsłowy, o przęsłach nierównej szerokości; wsparty na łukowych arkadach, między którymi rozpięto sklepienia kolebkowe; w części pn. wzmocniony prostopadłościennymi filarami, dźwigającymi prostokątne balkony pod rzeźby. Między przęsłami - prostopadłościenne, masywne przypory, jednokondygnacyjne, zwieńczone stożkowo. Balustrada pełna, wyodrębniona ceglanym gzymsem, zwieńczona tynkowanym gzymsem okapowym; rozszerzona wachlarzowato w kierunku pn. do wjazdu z ulicy.

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 600 m³</p>	<p>15. Powierzchnia</p> <p>132, 5 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>Most</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>Most</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Dokumentacja budowlana zgromadzona w Regionalnym Ośrodku Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego we Wrocławiu, pod nr 236:</p> <p><i>Most przy zespole poklasztorzym. Inwentaryzacja architektoniczno - konserwatorska</i></p> <p>- opr. mgr inż. A. Kopeć, 1978 r., PKZ/O. Wrocław</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Powódź w 1997 r. spowodowała naruszenie konstrukcji mostu /Informacje mieszkańców budynku bramnego/; odrapane tynki, uszkodzenia okapu, brak rzeźb.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Konieczna ekspertyza dotycząca wytrzymałości konstrukcji mostu, nadwątlonej podczas powodzi w 1997 r. Ponadto : wyczyszczenie i udrożnienie fosy, uzupełnienie tynków mostu.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst

Bożena Danielska, 15. X. 1998 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki

Bożena Danielska, 15. X. 1998 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.

Bożena Danielska, 15. X. 1998 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów PRACOWNIA DOKUMENTACJI ZABYTEKÓW Bożena Danielska
Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

22. Bibliografia

Literatura ogólna zawarta w karcie zespołu

K. Bimler „*Die schlesischen massiven Wehrbauten*”, Breslau 1940, s. 55, 76, 88 - 89

K. Kalinowski „*Lubiąż*”, Wrocław - Warszawa - Kraków, 1970 r., s. 36 i 164, 165

D. Jakimiak „*Studium historyczno - stylistyczne ogrodów przyklasztornych w Lubiężu*”, PKZ Wrocław, 1982 r. - maszynopis w Regionalnym Ośrodku Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego we Wrocławiu.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania sygnatury)

27. Załączniki

nr 1 - dalszy ciąg opisu, spis materiału fotograficznego, plan sytuacyjny, materiał fotograficzny

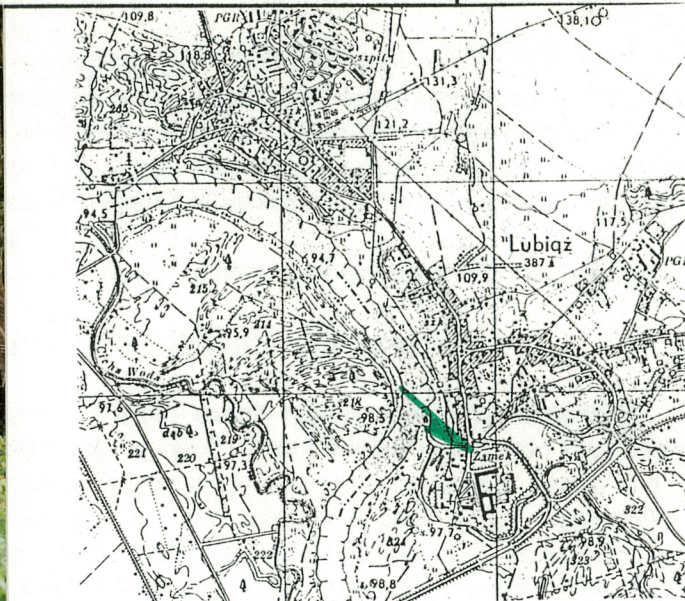
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	Ł	M	N	O	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	Nr
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

1. Obiekt

**MOST
W POCYSTERSKIM ZESPOLE KLASZTORNYM**

2. Czas powstania
1509 r., 1723 r.

3. Miejscowość
LUBIĄŻ

4. Adres
**Pocysterski zespół klasztorny
Pl. Klasztorny, 56 - 110 Lubiąż
nr działek: 579 /1, 3, 4, 5, 9**

5. Przynależność administracyjna
województwo **wrocławskie**
gmina **Wołów**

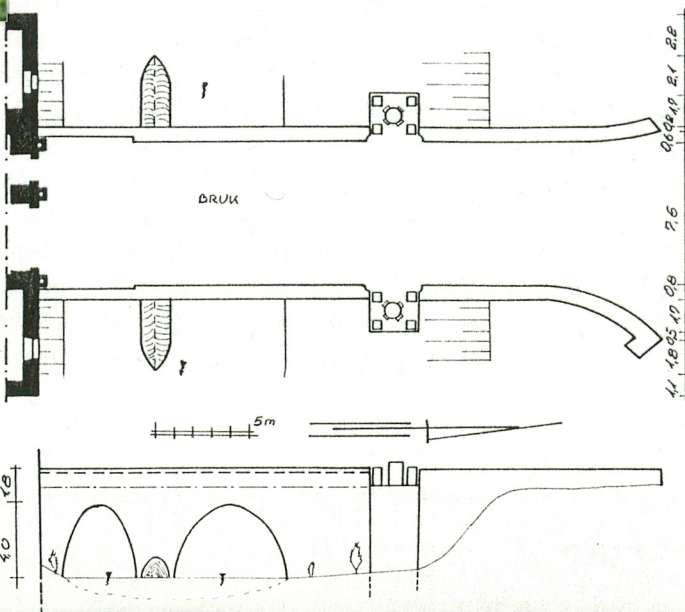
6. Poprzednie nazwy miejscowości
**LUBENS, LUBES, LUBIEŻ
LEUBUS**

7. Przynależność administracyjna przed 1. VI. 1975 r.
województwo **wrocławskie**
powiat **Środa Śląska**

8. Właściciel i jego adres
**Fundacja „Lubiąż”
Plac Maksa Borna nr 38
50 - 204 Wrocław**

9. Użytkownik i jego adres
Jak wyżej

10. Rejestr zabytków
Nr **616/W** data **10. 05. 1988 r.**

Ok. poł. XIV w. wsch. część obecnego pocysterskiego założenia klasztorowego w Lubiążu otoczona była murami obronnymi. Część murów a także ich archeologiczne pozostałości zachowały się we wsch. części zespołu.

Na krótko przed 1509 r. wykopano fosę, której szerokość, w niektórych miejscach, dochodziła do 40 m. W 1509 r. nad fosą przerzucono most, jak podaje K. Bimler - zwodzony i wzniesiono bramę, prawdopodobnie, o charakterze obronnym. W tym też roku cały teren otoczono murami obronnymi z wieżami.

Na miejscu rozebranej bramy wjazdowej, w 1601 r., wzniesiono obecny budynek bramny. Prawdopodobnie również wówczas przebudowano most do stanu obecnego.

W trakcie wielkiej barokowej budowy zespołu klasztorowego przebudowano budynek bramny, ok. 1710 r., nadając mu reprezentacyjny charakter. Natomiast na balkonach mostu ustawiono, w 1723 r., rzeźby NPMarii i Św. Jana Nepomucena.

SYTUACJA

Miejscowość Lubiąż leży przy bocznej drodze łączącej Wrocław i Legnicę, w odległości 16 km na pd.zach. od Wołowa. Usytuowane jest na prawym brzegu Odry, w łuku rzeki, zmieniającej w tym miejscu kierunek z zachodniego na północny. Równolegle do biegu rzeki wznosi się pas wzgórz morenowych, z których najwyższe /maks.wysokość 107 m n.p.m./ zajmuje zespół klasztorowy. Wznosi się ono 9 m nad poziom okolicznych łąk. W odległości ok. 2 km, na sąsiednim wzgórzu wznosi się kościół parafialny pw. Św. Walentego.

Wzgórze klasztorne otoczone jest korytem starorzecza Odry oraz korytem Młynówki - od pn. - nad którą przerzucono most wiodący do klasztoru. Zespół klasztorowy składa się z trzech grup budynków: wschodniego zawartego kompleksu obejmującego klasztor, pałac opacki i kościół klasztorowy oraz rozrzuconych w zach. i pn. części wzgórza, budynków przyklasztornych: mieszkalnych i gospodarczych, poprzedzonych od pn. zespołem bramnym.

Cały teren założenia otoczony był murami, w większości zachowanymi obecnie. Budynek bramny /11/, wraz z poprzedzającym go mostem, znajduje się pośrodku pn. części zespołu.

Most stanowi pd. przedłużenie głównej drogi miasteczka, skręcającej tu na wsch. Bezpośrednio do jego zach. ramienia przylega zabudowa ulicy. Fosa - Młynówka płynie w głębokim wąwozie o brzegach porośniętych zielskiem. Od pd.wsch. konturuje ją wysoki mur ceglany, przylegający do narożnika budynku bramnego. Od pd.zach. - cokół budynku bramnego /11/ połączonego tu z prostopadłym doń budynkiem szpitala /12/ i, dalej - stroma skarpa wzgórza klasztorowego.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA TECHNIKA:

Filary nośne, łuki, przypory - murowane z cegły z niewielkimi uzupełnieniami z regularnych, kamiennych bloków

Balustrada ceglana, otynkowana; gzymsy balustrady ceglane; nakrywy - płyty kamienne i cementowe. Balkony pod rzeźby osadzone na czworobocznych w przekroju filarach: w narożach 4 kamienne słupki nośne metalowej balustrady i, pośrodku, kamienne cokoły pod rzeźby; posadzka cokołów - ceglana.

Nawierzchnia mostu: kostka brukowa i ubita ziemia. Odprowadzenie wód opadowych - przez ceramiczne otwory w balustradzie, przy powierzchni ziemi.

RZUT

Most prostokątny, dwuprzęsłowy, o przęsłach nierównej szerokości; w części pn. wzmocniony prostopadłościennymi filarami, dźwigającymi prostokątne balkony pod rzeźby. Między przęsłami - prostopadłościennie, masywne przypory, jednokondygnacyjne, zwieńczone stożkowo. Balustrada pełna, wyodrębniona ceglanym gzymsem, zwieńczona tynkowanym gzymsem okapowym; rozszerzona wachlarzowato w kierunku pn. do wjazdu z ulicy.

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 600 m³</p>	<p>15. Powierzchnia</p> <p>132,5 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>Most</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>Most</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Dokumentacja budowlana zgromadzona w Regionalnym Ośrodku Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego we Wrocławiu, pod nr 236:</p> <p><i>Most przy zespole poklasztornym. Inwentaryzacja architektoniczno - konserwatorska</i></p> <p>- opr. mgr inż. A. Kopeć, 1978 r., PKZ/O. Wrocław</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Powódź w 1997 r. spowodowała naruszenie konstrukcji mostu /Informacje mieszkańców budynku bramnego/; odrapane tynki, uszkodzenia okapu, brak rzeźb.</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Konieczna ekspertyza dotycząca wytrzymałości konstrukcji mostu, nadwątlonej podczas powodzi w 1997 r. Ponadto : wyczyszczenie i udrożnienie fosy, uzupełnienie tynków mostu.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst

Bożena Danielska, 15. X. 1998 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki

Bożena Danielska, 15. X. 1998 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.

Bożena Danielska, 15. X. 1998 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów PRACOWNIA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW Bożena Danielska
Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

22. Bibliografia

Literatura ogólna zawarta w karcie zespołu

K. Bimler „*Die schlesischen massiven Wehrbauten*”, Breslau 1940, s. 55, 76, 88 - 89

K. Kalinowski „*Lubiąż*”, Wrocław - Warszawa - Kraków, 1970 r., s. 36 i 164, 165

D. Jakimiak „*Studium historyczno - stylistyczne ogrodów przyklasztornych w Lubiążu*”, PKZ Wrocław, 1982 r. - maszynopis w Regionalnym Ośrodku Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego we Wrocławiu.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania sygnatury)

27. Załączniki

nr 1 - dalszy ciąg opisu, spis materiału fotograficznego, plan sytuacyjny, materiał fotograficzny

Miejscowość

LUBIĄŻ

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

MOST

W POCYSTERSKIM ZESPOLE KLASZTORNYM

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

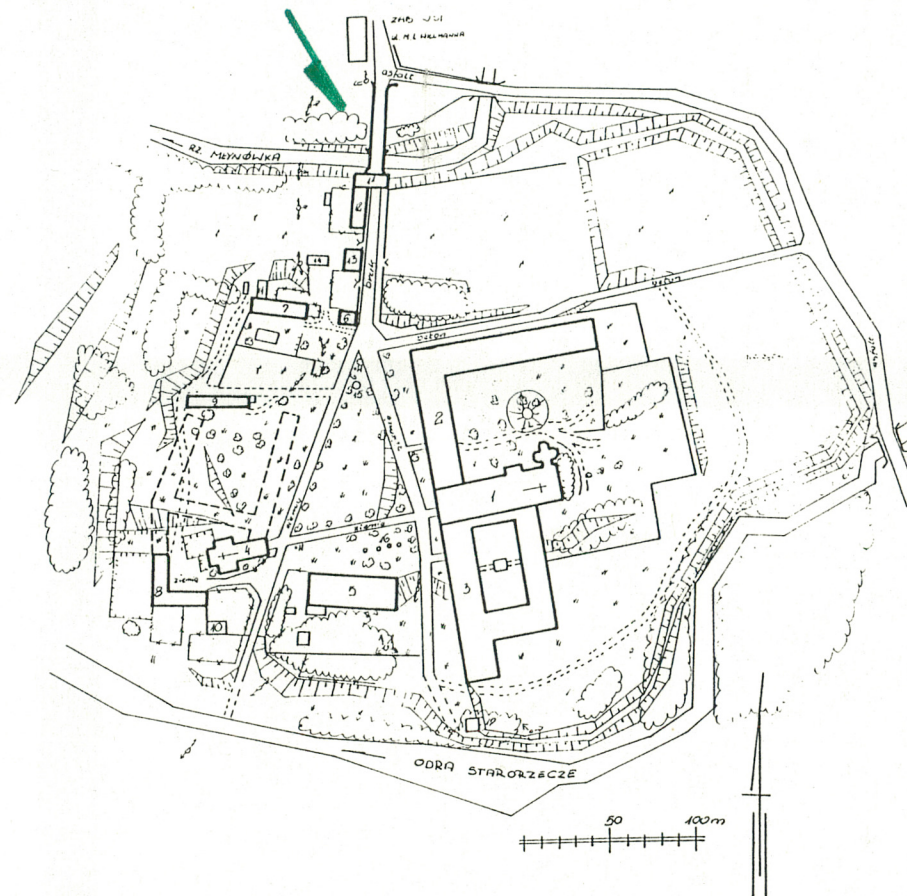
Spis materiału fotograficznego, plan sytuacyjny zespołu klasztornego, materiał fotograficzny

SPIS MATERIAŁU FOTOGRAFICZNEGO

1. Widok mostu od pd.zach.
2. Nawierzchnia mostu - widok od pn.
3. Most - widok od pn.wsch.
4. Most - widok od pd.zach.
5. Balkon z cokołem rzeźby -
pn.zach. część mostu

1. Kościół pw. Wniebowzięcia NPM
2. Pałac Opatów
3. Klasztor, część klauzurowa
4. Kościół pw. Św. Jakuba
5. Budynek browaru i piekarni
6. Kancelaria klasztorna, ob. budynek
mieszkalno - administracyjny
7. Dom mieszkalny oficjalistów
klasztornych, ob. mieszkalny
8. Dom mieszkalny rzemieślników
klasztornych, ob. mieszkalny
9. Wozownia, ob. budynek
magazynowo - gosp.
10. Mała wozownia, ob. budynek mieszkalny
11. Budynek bramny
12. Szpital klasztorny, ob. budynek mieszkalny
13. Stodoła, ob. restauracja
14. XX - wieczne budynki gospodarcze
15. Kolumna Maryjna
16. Wolnostojące rzeźby ogrodowe
17. Miejsce lokalizacji barokowych
budynków gospodarczych

PLAN SYTUACYJNY ZESPOŁU KLASZTORNEGO

Wkładkę założył: Bożena Danielska 15.X. 1998 r.
(imię, nazwisko i data)

Miejsce przechowywania negatywów PRACOWNIA DOKUMENTACJI ZABYTKÓW Bożena Danielska

3

4

5

2